

habitualium cum peccato mortali confitentes. Addi etiam potest quædam peccata mortalia colliguntur, & ex vi formæ in prima unctione, que nimis per talem lensem commis- sa sunt, alia vero veluti concomitantes ratione grata, cum qua confitentes non possint. Sed hoc omnia magis patebunt ex dicendi infra, quando hoc Sacramentum suum conferat effectus, nam si singula unctioe suis partiales habent effectus, ex omnibus conurgit integrum Sacramentum, & sic erit unus unius integratius, sicut dicitur de Sacramento Eucharistie. Si vero hoc Sacramentum essentialem perficitur omnibus unctio- nibus, & formis illis corresponditibus, & gratia non confertur, nisi in ultimo instanti quinta Unctionis, & formis corresponditibus tunc Sacramentum itud erit unius uniuersitatis dividibilis, quia ejus effectus nullo modo per singulas unctioes patitur, sed dividitur, sed totus in ultima unctione dividibiliter confertur.

47 Quinto hic ulterius quarti solet, ut hoc Sacramentum sit in uno in eadem persona, vel etiam successivo, seu per iterata collationem multiplicari non possit, quo modo Baptismus dicitur unus, & Confirmatio. Hoc Sacramentum posse in eadem persona in variis, & diversis infinitatibus constituta iterari definitum est in Concilio Florentino ab Eugenio Quarto in decreto de Sacramentis, ubi postquam doctriam tritacum Sacra- menta characterem imprimere, atque idem in eadem persona non posse, scilicet Baptismum, Confirmationem, & Ordinem, concludit quatuor reliqua characterem non imprimere, & reperiens iomen admittere, declarat tamen Concilio Tridentino, f. 3. hoc in eadem infinitate, & morbo repeti non posse, sed tantum quando infirmum post fulcere hoc Sacramentum convalefecit ex morbo, & rursum postea in aliis moribus, & mortis periculum incidit, potest tunc iterum hoc Sacramentum suscipere, ita Tridentinum l.c. dicens, *Quod si infirmus posse est in hanc unctionem convaleverit, et rursum hunc Sacramentum subficio juvans peccatum, cum in aliis simile vissus di sermone inciderit, &c.* & ratio hujus divinae institutionis est manifesta, quia in novo morbo, & fatalis periculo succedit quoque nova hujus spiritualis remedii indigentia, & sicut iterum corporaliter curatio in novo morbo, ita & haec spiritualiter iterari poterit.

48 Sexto, ex hac allata Concili doctrina oritur difficultas, an aliquando licetum sit in eadem quoque infirmitate, quando diuturna est, ne dubius, vel tribus annis durans, hoc Sacramentum iterari, ita quod ex parte Concilii id expresse prohibere videtur. Nam ex una parte Concilium id expresse prohibere videtur, cum dicat non posse infirmum in eodem morbo, sed in alio Sacramentum suscipere, & requirat, ut infirmus ex morbo convalefecat, & postea in aliis similibus incidat, ut hoc Sacramentum iterum suscipere posse. Ita vero pars magni subficio privaretur infirmum, si in aliquo diuturno, & difficili morbo non nisi semel hoc Sacramentum suscipere posset, ut inquit Concilium. Adhuc communiter respondent Doctores cum D. Bonaventura, f. 4. d. 23. part. 2. qu. 4. in fine, & D. Thoma in eodem d. 23. part. 1. art. 4. durante eadem infinitate, & eodem morbi statu non posse hoc Sacramentum iterari; sed quoties variatur morbi statu, ut de periculo non periculosis, & rursum de non periculoso fit periculosis, totus iterari licet. Primum probatur, quia pro eadem morbi necessitate, & eodem periculo durante sufficiens adhibetur remedium per unam dumtaxat facio ieiuniū unctionem, & in hoc sensu Catechismus ipse Romanus de hoc Sacramento loquens citata Concilii verba declarare videtur dicens: *Hoc observari oportet in uno, etadque agoratio cum egr in eodem viss periculo posuisse, semel tantum ungendum est.* Quod autem hoc Sacramentum etiam in eadem infinitate iterari possit, si plures accidit, ut ex eisdem morbi varietate infirmis periculis mortis exponatur, ex eo probatur, quia ut Concilia definient, hoc Sacramentum est institutum pro infirmis periculoso morbo laboribus, potest autem infirmis diuturnis infinitate gravari, & plures in maneflo vita periculo repesci; ergo si infirmus graviter laborans hoc Sacramentum semel suscepit, si potest periculus evasit, & ob morbi diuturnitatem, ut hydro- pisis v.g. vel phthisis varietae notabiliter morbi statu; & rursum in simile vita periculum incidat, hoc Sacramentum repe- teret potest, quia in tali casu novus censetur morbus, novaque necessitas. Unde pro collatione huius Sacramenti non tam attendenda est in longioribus morbis temporis diuturnitas, & ejusdem morbi continuatio, quam statu mutatio, ac periculi variatio, ut in eadem persona iterari possit, quia nimis hujus sacrae Unctionis capacitas, & indigentia in tali morbi statu, & proximo morbi periculo fundatur.

49 Postremo advertunt Doctores inter unam, & aliam un- ctionem notabilem tempore distinxant interponi debere, ut ita vere confiteretur, & appareat periculum mortis huius vere renovatum. Ita Suarez, Noguera, Henriquez, Reginaldus, Co-

ninchius, Anicus, Averroë, Bonacina, & Summis passim. Dicunt hinc sequi Sacramentum hoc contemptui exponi posse, nam in eadem die plures posse accidere periculum, & rursum hoc Sacramentum conferri, quod plane sine contemptu, & irrever- gencia Sacramenti contingere non posset. Respondetum cum D. Bonaventura, l.c. non sequi contemptus Sacramenti, quia periculum extremum non potest plures in eadem die accidere, nullus autem, inquit Seraphicus Doctor, in aliqua infinitate ungen- dus est, nisi cum ad exitum appropinquare presumatur, & hoc ex infinitate aggregatione, quem statim natura diu sustine- tur, & formis illis corresponditibus, & gratia non confertur, nisi in ultimo instanti quinta Unctionis, & formis corresponditibus tunc Sacramentum itud erit unius uniuersitatis dividibilis, quia ejus effectus nullo modo per singulas unctioes patitur, sed dividitur, sed totus in ultima unctione dividibiliter confertur.

50 Quinto hic ulterius quarti solet, ut hoc Sacramentum

QUESTIO QUINTA.

De effectibus Sacramenti Extremae Unctionis.

Non est difficultas de effectibus, quos habet com- munes cum reliquo Sacramentis, & praefectum de gratia habituali, & ejus augmendo, hoc enim gratis concedunt Theologi omnes, ut exprefse de- finitum est in Concilio Tridentino, f. 14. can. 2. de extrema Unctione his verbis: *Et quis dixerit sacram infirmorum Unctionem non con- ferre gratiam, anachoreta sed difficultas est de propriis ipsius effectibus, quibus reliquo Sacramentis distinguuntur, & propter quos primario hoc Sacramentum fuit a Christo Domino institutum, & quidem tres praefteri eius effectus proprii vide- tur infirmis. Jacobus in sua Epistola cap. 5. cum dixit: *Vagi- gentes enim eis in nomine Domini, & oratio fidei salvare infirmos, & alleviare ibi Dominum, & si in peccatis sit, dimittere ei.* Primus est salvare infirmum, hoc est, ipsum liberare ab infinitate corporali. Secundus est alleviare ipsum. Tertius est remittere ipsi peccata, si sit in peccatis, quos effectus adhuc confirmat, & magis declarat. Concilio Tridentino, l.c. f. 14. nam postquam in processio dictu faciat eam Unctionem esse firmissimum praesudium contra versuras, & tentationes diaboli, qui tempore mortis maximè vigilat, ut animas nostras devoret, deinde in c. 2. art. quod *Ullus de leste, si que sube ad te expande, se pec- cari reliquias absolvere, & agere animam alleviare, & conser- magam agno de divina misericordia fiduciam existante, quia in- bire salvatur, & in morbi incommodo, & labores leviores, & tentationes diaboli calorem infestationis faciliter resipit, ita Concilium, & tandem post numeratos effectus spirituales, quos virtute huius Sacramenti agrotus recipit, ita concludit.* Et sacerdos corporis interdum ubi salutis anima expedierit, conquisi- tur postea cap. 3. repetit turus, & confirmat sacerdotem Unctionem conferre gratiam, peccata remittere, & alleviare infirmos. Ex quo patet duplicitas eius huius Sacramentum effectum, alterum spirituale, quem causat in anima, & illum semper confort ob- ceat non ponenti, alterum materiali, quem interdum causat in corpore, & non nisi quando anima salutis id expedit, quod etiam Florentinum expedit l.c. quando dicit: *quod huius sacrae Unctionis effectus est mons sanatio, & in quantum expedit ipsius etiam corporis, hos igitur effectus in priuata questione brevi- ter explicabimus iuxta dicta disp. 9. cit. quest. 4.**

ARTICULUS PRIMUS.

Quinam sine hujus Sacramenti effectus, & quis eorum precipuus.

Sed adhuc magis explicare volentes ad quinaria reducunt numerum. Primum effectus illi communis cum aliis Sacramentis est gratia sanctificans, ut supra dictum est. Secundus est speciale gratia auxilium cum ad superandas tentationes in mortis articulo occurrunt, tum ad ipsum, & confidentiam facilius, & firmius in Deum erigendam, tum tandem ad mortis, & mortis molestias cum majori patientia ferendas. Tertius est remissio peccatorum venialium primarij, & per se, ut ex super- ctitatis Apostoli, & Concilii verbis, & ipsa Sacramenti forma colliguntur. Quartus est remissio peccatorum etiam mortali- um, secun-

secundarij tamen, & per accidentem, si quæ fortè habet infirmus, quæ habere se bona sit, & invincibiliter ignore, ut infra explicablebitur. Quintus denique est abfessio reliquiarum peccati, ut exprefse docet Concilio Tridentino, cit. cap. 4. quantum quidem reliquiarum peccati nomine quid sit intelligendum non omnes convenient, communiter tamen cum D. Th. d. 23. q. 2. ad 2. intelligent animi languorem, torporem, macorem, tristitiam, fastidium, anxietatem, & alias similares pravas afflictiones, quæ ex peccatis præteritis, & cumque recordatione oris solent, & peccatorem in desperationem inducere, & hoc diffidat ad effectus spirituales, quos hoc Sacramentum in anima cau- sat, non ad materialem lanitatem corporalis. De his igitur extrema Unctionis effectibus disputant Theologi, quinam sit eorum magis principialis, & precipuus, & propter quem primario, & principaliiter fuit hoc Sacramentum a Christo Domino institutum. Quia in variz sunt opinione, quas distingue qu. 4. cit. referimus, ubi tandem art. 1. pro qualibet resolutione se- quentes ponimus conclusiones.

51 Primum dicendum est, effectum primarium hujus Sacra- menti esse finali remissionem omnium venialium per se, mortalium verò non nisi per accidens, ut postea dicendum. Hec con- clusio est Scotti loc. cit. quam fusè probant Faber, Aretinus, His- queus, Brancatus, Hiribarneus, & alii Scottisti, cui exprefse fa- vit Concilio Tridentino, f. 14. c. cap. 1. & can. 2. ubi primum, & pre- cipuum hujus Sacramenti effectum statutum remissionem pecca- torum, secundum vero, ac veluti ex hoc primo orientem recent- fer alleviationem animæ per excitationem fiducia in divina misericordia. Hoc idem colligunt ex forma Sacramentali extre- ma Unctionis, quia forma cuiuslibet Sacramenti exprimit pri- marium illius effectum, utpote quæ expressio est in significando; sed remissio peccatorum exprimit per formam, quia uti- tur Ecclesia Romana, & Graca, ut supræ dictum est; ergo hoc est primarius hujus Sacramenti effectus. Quod autem talis re- missio sit per se, & ex vi institutionis hujus Sacramenti venia- lium tantum, non autem mortalium, exprefse Catechismus

*& alleviavit illum Dominus, & ille effectus sequitur ex præ- denti, nimirum ex collatione gratiae, ut habeat annexam venia- lium remissionem, illi enim erant effectus peccatorum veniali- um, quibus, ablatis infirmis vigoribus, & hilarescit, & fiducia divine misericordie in eo excitatur, qua facilis demoni- tentacionibus resistit, licet enim peccata venialia gratiam non auferant, ardorem tamen charitatis diminuunt, & refrigerant, & sunt dispositiones ad mortale peccatum, nisi delectant, id est valde congruum sit per hoc Sacramentum infirmum in peri- culo vite constitutum ab his peccatis liberare, ut magis strenuus evadat in agone illo ad tentationes demonis superandas. Ulti- mus tandem effectus, qui nec semper sequitur, est fanatio ad in- firmitatem corporis, quam deinceps fatigat animam, & content ipsi infirmo, quem etiam indicavit D. Jacobus illis verbis. *Oratio fidei salvabit infirmum.* Hoc tunc effectus est hoc eodem ordinem recenset, & confirmat Tridentino, l.c. verbis supræ relatibus ab initio questionis. Nec refert, quod inverso ordine D. Jacobus hujus effectus significaverit, & ultimo loco remissionem peccatorum poluerit, nam posterior ultimo loco, tamquam huius, ad quem reliqua ordinantur. Et ad hos tres effectus reducantur alii tenui- erunt, nam speciale gratia auxilium ad superandas tentationes in articulo mortis occurrentes continetur in secun- do effectu recente, nempe in infirmi alleviatione, ac etiam peccatorum reliquias absterio, nam morbor, torpor, & languor ad bene operandum sunt effectus peccatorum venialium, ut dicebamus, & proinde peccatorum reliquias dici possunt, quibus ablatis infirmis vigoribus, & roboretur ad tentationes superandas in articulo mortis occurrentes, & quidem nisi nomine reliquiarum peccati haec intelligamus, difficulter defendi potest ea- rum abfessionem esse Sacramentalis hujus effectum, & evidenter ostendimus q. 4. cit. art. 1. n. 66.*

52 Secundum dicendum est, quid licet sit prius, & peculiaris hujus Sacramenti effectus animam infirmare, & infermum quibusdam specialibus auxiliis contra difficultates, & tentationes in articulo mortis occurrentes, non tamen est effectus principialis, & principaliiter intentus. Hec assertio statuunt contra Suarez, Henriquez, Coninichum, Beccanum, Layman, & alios Recen- tiores afferentes effectum proprium, & primarium hujus Sacra- menti esse confortare animam infirmi contra difficultates, & tentationes in articulo mortis occurrentes quibusdam auxiliis ad hoc specialiter ordinatis, & probatur, quia effectus pri- marius cuiuslibet Sacramenti est gratia habitualis cum aliquo effectu sibi conexo, qui statim absoluta materia, & forma con- fertur, ut patet ex una doctrina de effectu Sacramentorum, & de alveatio animæ contra difficultates ex temptationibus demonis in articulo mortis occurrentes sit per gratiam actu- lem, qua mediante excitatur anima, & hilarescit per christianum spiritualem, & divinam misericordia fiduciam, ut pater ex Con- cilio Tridentino, cit. quid hunc effectus in talen excitationem refert, docens modum, quo alleviatur anima. Confirmatur, quia ille emendus est effectus primarius Sacramenti, quem forma ipsa Sacramentis significat, cum Sacramenta novæ legis efficiant, quod significant, & coram significatio cum ipsa causilitate re- currat, sed quavis hæc animi confortatio, & roboretur sit ver- sus, & proprius hujus Sacramenti effectus, ut supræ dictum est, tam per formam hujus Sacramenti, talis effectus non exprimitur, sed peccatorum remissio, ut constat ex illis verbis indul- genciarum, seu parcer, vel remittit, tunc isti Deus quicquid delignit & ergo &c. Tandem effectus primarius Sacramenti est curris, & infallibilis, & omnibus conseruit, ut constat ex dictis de natura, & institutione Sacramentorum novæ legis in genere, sed ut di- cimus infirmis, exulta unctio ex illis confertur, qui am- runt usum sensus, & rationis, in quibus pro eo statu nulla excita- tio voluntatis ad actum secundum esse potest; ergo talis excita- tio effectus primarius hujus Sacramenti esse non potest, sed tantum secundarius.

53 Quartus dicendum est, effectum primarium hujus Sacra- menti esse finali remissionem omnium venialium per se,

& invincibiliter ignorare, ut infra explicablebitur.

54 Tertio dicendum est, effectum primarium hujus Sacra- menti esse finali remissionem omnium venialium per se,

mortalium verò non nisi per accidens, ut postea dicendum. Hec con- clusio est Scotti loc. cit. quam fusè probant Faber, Aretinus, His- queus, Brancatus, Hiribarneus, & alii Scottisti, cui exprefse fa- vit Concilio Tridentino, f. 14. c. cap. 1. & can. 2. ubi primum, & pre- cipuum hujus Sacramenti effectum statutum remissionem pecca- torum, secundum vero, ac veluti ex hoc primo orientem recent- fer alleviationem animæ per excitationem fiducia in divina misericordia. Hoc idem colligunt ex forma Sacramentali extre- ma Unctionis, quia forma cuiuslibet Sacramenti exprimit pri- marium illius effectum, utpote quæ expressio est in significando; sed remissio peccatorum exprimit per formam, quia uti- tur Ecclesia Romana, & Graca, ut supræ dictum est; ergo hoc est primarius hujus Sacramenti effectus. Quod autem talis re- missio sit per se, & ex vi institutionis hujus Sacramenti venia- lium tantum, non autem mortalium, exprefse Catechismus

*Romanus de hoc Sacramento dicens. Docent igitur Pao- fores hoc Sacramentum graciæ tribui, que peccata, in primis leviora, guidem, & communis nomine appellatur venialis remissio, ex- istentes enim tunc *Pausensis Sacramento iollusus.* Noguera enim hoc Sacramentum primario loco ad graviores criminales remi- ssione inservit, & sed ex vi institutionis hujus Sacramenti venia- lium tantum, non autem mortalium, exprefse Catechismus*

*& alleviavit illum Dominus, & ille effectus sequitur ex præ- denti, nimirum ex collatione gratiae, ut habeat annexam venia- lium remissionem, illi enim erant effectus peccatorum veniali- um, quibus, ablatis infirmis vigoribus, & hilarescit, & fiducia divine misericordie in eo excitatur, qua facilis demoni- tentacionibus resistit, licet enim peccata venialia gratiam non auferant, ardorem tamen charitatis diminuunt, & refrigerant, & sunt dispositiones ad mortale peccatum, nisi delectant, id est valde congruum sit per hoc Sacramentum infirmum in peri- culo vite constitutum ab his peccatis liberare, ut magis strenuus evadat in agone illo ad tentationes demonis superandas. Ulti- mus tandem effectus, qui nec semper sequitur, est fanatio ad in- firmitatem corporis, quam deinceps fatigat animam, & content ipsi infirmo, quem etiam indicavit D. Jacobus illis verbis. *Oratio fidei salvabit infirmum.* Hoc tunc effectus est hoc eodem ordinem recenset, & confirmat Tridentino, l.c. verbis supræ relatibus ab initio questionis. Nec refert, quod inverso ordine D. Jacobus hujus effectus significaverit, & ultimo loco remissionem peccatorum poluerit, nam posterior ultimo loco, tamquam huius, ad quem reliqua ordinantur. Et ad hos tres effectus reducantur alii tenui- erunt, nam speciale gratia auxilium ad superandas tentationes in articulo mortis occurrentes continetur in secun- do effectu recente, nempe in infirmi alleviatione, ac etiam peccatorum reliquias absterio, nam morbor, torpor, & languor ad bene operandum sunt effectus peccatorum venialium, ut dicebamus, & proinde peccatorum reliquias dici possunt, quibus ablatis infirmis vigoribus, & dignam Eucharistie sumptum non requirunt, nisi ita gravis gracie, qui per Sacramentum quoque extrema Unctionis acquiri posset, si ad remissionem cuiuscumque peccati promiscue per se institutum esset, sive venialis, si- vè mortalum, hoc autem est contraria determinacionem Ecclesiæ, & Tridentino, f. 14. cap. 7.*

55 Quartus dicendum est, hunc effectum finalem, scilicet,

remissionem venialium cauſari ab hoc Sacramento ex opere ope- rato, dummodo sufficiens per complacentiam in peccatis obli- cem non ponat. Hac assertio probatur ex paritate aliorum Sa- cramentorum, sicut enim catena Sacra-menta causant effectus

huius ex opere operato, ita & hoc suum proprium, & primarium effectum cauſare debet. Immo sicut congruum fuit, quod Baptismus effectus peccatorum sit in statu fiducie, & hilarescit, nam morbor, torpor, & languor ad bene operandum sunt effectus peccatorum venialium, ut dicebamus, & proinde peccatorum reliquias dici possunt, quibus ablatis infirmis vigoribus, & dignam Eucharistie sumptum non requirunt, nisi ita gravis gracie, qui per Sacramentum quoque extrema Unctionis acquiri posset, si ad remissionem cuiuscumque peccati promiscue per se institutum esset, sive venialis, si- vè mortalum, hoc autem est contraria determinacionem Ecclesiæ, & Tridentino, f. 14. cap. 7.

Mafris Theol. Moral. Oo 2. m-

rum ministrare nolle, solum venialiter peccatum, quatenus contra charitatem est proximè tantum bonum sine illa iusta causa denegare, præsertim quando id facere potest sine magna difficultate, & incommmodo, & hoc opinio soler probabilior centeri, ut diximus l.c.

92 Tertio, major adiutor est difficultas, an tempore petis teneatur Parochus cum periculo vita hoc Sacramentum administrare. Affirmant Nugus, & Sylvius apud Dianam tract. 4. de Sacramentis ref. 17. Gabriel, & Joannes Echius apud Suarez l.c. fundamentum est, quia Parochus non solum ex charitate, sed etiam ex iustitia tenetur hoc Sacramentum suis subditis administrare; ergo huc obligatio ingerit etiam tempore petis, & cum periculo vita; consequentia patet, quia ad aliquid amplius tenetur Parochus in eo casu, quam aliis, qui non sunt Parochi; sed reliqui Sacerdotes tenentur, quando falecum non est periculum vita hoc Sacramentum moribundis administrare; ergo Parochi tenentur etiam cum periculo vita. Confirmatur, quia Parochus ex iustitia tenetur suis subditis Sacramenta administrare; ergo maxime tempore necessitatis, nam in ordine ad hoc temporis praeceptu stipendiis accipi a subditis, interceditque inter ipsam, & subditos virtutis quadam conveatio, ut hoc potissimum tempore spiritualibus alimentis non defteratur. Alii vero negant, ut Armilla, Taberna, Suarez, Filiusci, Amicus, Diana, Brancatas, & est communis in Theologos, & Summatibus, quorum fundamentum

inserit. Theologos, et Salmantica; quibus non necessarium est, quia hoc Sacramentum non est ad salutem necessarium, neque necessitate mediis, ut Baptismus, & Poenitentia; neque necessitate praecipi, ut Eucharistia; ergo & Confirmatio, quoniam haec obligatio non insuffit neque ex motivo officii Parochialis, seu justitia; neque ex motivo charitatis; non ex primo, quia justitia non exigit a Parochio, ut faciat circa subditos, nisi qui sunt eius necessaria ad salutem non autem ea, que sunt maxime utilia, & conducentia, seu conseruant ad melius. Sacramentum autem extrema Unctionis non est simpliciter necessarium ad salutem, sed tantum utile-simpliciter, ut cito, & fine tanto incommodo gloriam ingrediatur, ergo ex justitia cum talib; & tanto periculo non tenetur; major probatur, quia si ad omnia media utilia, & conducentia Parochus teneatur, inadmirabiliter efficit eum onus, continuo enim predicatione debet, & exercita spiritualia facere. Neque ad id facere tenetur ex secundo motivo, scilicet, charitatis, nullus enim tenetur cum periculo vita simpliciter Eucharistiam, Confirmationem, vel extremitatem Unctionem, nam Deus cum tanto onere non obligat ad ea, quae non sunt de necessitate saepius simpliciter; ergo neque Parochus habens curam aliorum ad id tenetur, magis enim obligat charitatis aliquetus erga seipsum, quam quem proximum.

53 Quarto, quia affirmare absoluere eum prima sententia tempore pessimi teneri Parochum hoc Sacramentum infirmis ministrare cum periculo vitae enim rigorosum, & id absoluere negare cum secunda fententia est nra luxur, idem medium sententiam inter illas extensum est annus, lxxv, quod vel infirmus statu fuit in infirmitate, aut paup ante, & probabiliter ex statu ipsius confutum cum potest non peccasse mortaliiter, & in tali casu Parochum non teneri ad expoundendum se periculo vite, ut ipsi hoc Sacramentum administret; quia in tali casu probabilitate existimari debet, quod sit in statu gratiae, & quod non sit ipsi necessarium hoc Sacramentum, quamvis enim sit utile, hoc tanquam non convinet, ut teneatur Parochus sub mortali, & cum probabilitate periculoso hoc Sacramentum ministrare; certum enim videtur, quod quis non teneatur pro utilitate spirituali per exponere se periculo vite, si alias sufficiencie provisum est ejus aliati spirituali, & hoc dumtaxat probat ratio adducta pro secunda fententia. Si vero non sit confessus, aut post confessionem verisimile sit ipsum mortaliiter peccasse, & sit in statu, in quo amplius conserui non posse, nec a confessione petierit, videtur dicendum, quod tentatur sub mortali tale Sacramentum ministrare etiam cum periculo vite, quia tunc hoc Sacramentum deber existimari esse ipsi necessarium, ut dimitatur ipsi saltem per accidens peccatum mortale, & supponitur enim communiter, quod Sacramentum hoc habeat talern virtutem, modo infirmus habeat atritione de peccatis, sic enim mediante hoc Sacramento fieri de atrito contritus, & hoc solum probatur pro prima sententia adducta, idque docuit Adrianus, libro 8, de Confessione ad ultimum: s ubi, quod quoties dubitatur verisimilitate de falso altero proximi, evenient obligatio praedita sub mortali-

DISPUTATIO XXIII.
DE INDULGENTIIS
ET SUFFRAGIIS.

Quemadmodum disputatione precedenti immediata post Sacramentum Poenitentie egimus de Sacramento extreme Unctionis ea ratione, quia cum institutum sit ad delendos peccatorum remissiones, Sacramenti Poenitentie complementum existimatum est a Patribus, ut loquitur Concilium Tridentinum sess. 14. ita etiam in presenti post disputationem de Sacramento extreme Unctionis de Indulgencis agendum est, tamquam alio complemento ejusdem Sacramenti Poenitentie, nam sicut hoc se extendit ad remissionem culpe, & peccata externe, ita Indulgencia ad remissionem peccata temporali ex condonatis culpis relicit, & quamvis haec ratione ab aliis communiter immediate post Sacramentum Poenitentie de Indulgencia disputetur, nobis tamen de his agere post Sacramentum extreme Unctionis commodius videtur.

QUÆSTIO PRIMA,

De existentia, & institutione Indulgenciarum.

QUAMVIS INDULGENTIA nōmen, & vocabulum quod à verbo *Indulgeo* derivatur, apud Latinos scriptores plura, & varia habeat significatio, tamen secundum communem, & receptum Ecclesiæ usum juxta presentem materiam significat solum poenitentiale ex condonatis peccatis relata ex remissione, qui fit ab Ecclesiæ iusta aliquia, & rationabiliter causa per dispensationem Ecclesiastici thesauri factam, seu per applicationem satisfactionis Christi Domini, ut infra declarabitur. Duo autem hic potissimum fuit exanimanda ad ostendendum, & demonstrandum contra Novatores in Ecclesiæ Dei indulgentias esse, quibus fideles ad penas ex condonatis peccatis relata solvendas juvari possunt. Primum est in Ecclesiæ Dei extrare thesaurum satisfactionis Christi, & Sanctorum, qui iis penitentibus applicari possunt, qui post remissam cum eum culpa punitam, aliquam adhuc pénam temporalem habent laudem. Alterum est in Summo Pontifice, & aliisque Episcopis potestem reperiri hunc spiritualem thesaurum fidelibus dispensandi, quod breviter legentibus articulis declarabimur.

ARTICULUS PRIMUS.

An in Ecclesia sit thesaurus spiritualis, qui per indulgentias dispensari valeat.

Primò confitas, & communis Catholicorum DD. operio contra Uvaldenies, Lurheranos, Calvinistas, & alios Novatores est, ex parte Ecclesie thesaurum quedam spiritualium, unde applicante fidelibus indulgentie proferuntur, qui thesaurus confit in primis ex satisfactiobus ipsius Christi Domini, quarum valor cum fuerit infinitus, ut confit ex dictis lib. 3, sent. disp. 4, quantumque fac illarum applicatio, thesauris illis, numquam exhaustri potest; & hanc veritatem exprimit tradit Clemens VI. in extravagante Unigenito de Preuentis, & remittitionibus, ubi Pontifex de Christo loquens ait, quid. *Theſaurum militans Ecclesiæ acquisivit volens suis noſtris amicis filii pius Pater, ut si infatuus rhesuarno hominiſſus, quo quisvis fuit Dei amicis participes sive effetti.* Confitentias hic thesaurus, ut idem Pontifex declarat loco citato, ex satisfactiobus super abundantius Sandrionum, quorum aliquos certum est in hac vita longè plura passos esse, quam eorum peccata requirent, ut praefiterent patet de Sanctissima Virgine Delphata, que multa passa est, & tamen patiente pro suis peccatis non satisficerit, cum nullum peccatum haberet; ergo operia est dicere, ut ipsius satisfactio, veluti superflua pro cepta,

canis in prima, & singulis unctionibus, non tamen esse totalem, sed partiale gratiam respectu adequati effectus hujus Sacramentis; & hoc magis conscienter videatur institutioni hujus Sacramenti, nam ex una parte salvator singulas unciones esse Sacramentales, cum per singulas aliquam pars gratia conferatur, & ex alia parte sufficiens propositum erit, eisibus, qui in hoc Sacramento suscipiendo posse occurseret infirmo, ut si ante omnes quinque unctiones morietur, nam iuxta hunc dicendum modum, ut mox explicabitur, infirmus accipit gratiam faleam partalem in prima Unctione, unde etiam morietur, quamvis tales fuerint, ut secundum humanam prudem tam, & extixitationem adhuc multa bona facere potuerint, si supermixissent; tamen eorum D. o. sp̄t̄ es alter habet, quare cum dicitur Sacramentum hoc confite corporis sanitatem, anima falci expedient, intelligendum est iuxta divinam praeventionem, & ordinacionem, non verò secundum humanam extixitationem, sc̄enam explicit Conc. Coloniensem ann. 1536. celebrat, dum dixit id est intelligendum, Si Deo ita visum fuerit: atque adeo res intelligi nequit, nisi iuxta ordinem divine providentie, ac determinationis circa singulorum salutem, non tam referatur ad majorem anima progrellum, quam ad divinam provisionem, ut fuisit ostendimus l.c. contraria Sotum 4. dist. 23. q. 1. art. 2. prefatam Conciliorum doctrinam nimis remuneret equo bene haberetur per illam solam totus, & integrum Sacramentum effectus; ergo &c.

64 Quinto tandem probabilior modus dicendi est, ut diximus q. 5. cit. 2.2. qui aferit per singulas unctiones diversos gradus, five portiones gratiae, ac prouideat quinque sunt unctiones partiales, que integrum constituent Sacramentum, ita quinque vicibus conferri quinque gradus, qui adequarent huius Sacramenti effectum constituant. Ita colligunt Almainus, Higaeus, Pontius, & alii meliores Scōlēs ex Scoto 4. d. 23. q. 2. n. ad 2. ubi afferit hoc Sacramentum esse unum unitate integratum, non indivisibilis, & favet etiam D. Thomas q. 19. in additione ad 3. p. ar. 2. ad 1. ubi hoc Sacramentum comparat Sacramento Eucharistiae, cuius singulæ species gratian conferunt. Fundamentum praecepit est, quia quicunque Unctio cum sua forma consistat ex partiali materia, & partiali forma cum significacione propria effectui proprio respondente, & ad singulas unctiones completer lemnis subtilitali formæ; ergo quicunque cum sua propria forma est proprium Sacramentum gratiam conferens, nam Sacramentum ex divina institutione effectus, quod significat, ad cuius prouidem veritatem requiri, ut eius effectus detur in ultimo infante completi sui esse, quando non sponspur obex; ergo si quicunque unctio cum sua propria forma habet proprium significatum partialiter ab aliis distinctum, habebit etiam suum effectus proprium partiale ab aliis constitutum, neque enim illa forma, aut unctio primaria dicit ordinem ad alias unctiones, aut ad eandem formam repetitam in significando.

65 Confirmatur ex ritu missis eti hoc Sacramentum, quia in nullo alio reperitur eadem forma cum iteratione materie absolute, nisi in hoc Sacramento; ergo ex iteratione materie, & forma huius Sacramenti, sequitur diversus effectus, & efficacia. Neque est repugnans ex parte effectus, scilicet, gratia, ut eff remissiva peccatorum, sicut Brancatus ostendere nitor, non quidem venialium, quia non repugnat haec seorsim, & sufficiens dimittit, can enim sit cum gratia complicita, non est connexio inter ea quantum ad remissionem, ut Almainus adverit; Nec etiam ex parte mortalium, sive dicimus illa per te, sive per accidens remitti virtute huius Sacramenti, quia tolluntur omnia per gratiam primæ Unctionis direcione, vel indirecte ex incompatibilitate, quan habent cum gratia; & direcione quidam illa, que per organum unctum commissa fuere indirecè vero, que per alia organa, aut interioris in ipsa mente sunt consummata. Tandem hoc fatus est videtur ad subvenientem periculis infirmorum in extremo vita occurrentibus, etenim ut Suarez etiam adverit disp. 3. c. 2. quilibet gradus gratiae ad salutem sufficit, licet non sit cum tanta perfectio; videtur autem conueniens ut in hujus Sacramenti institutione occurrentibus periculis sit ita propositum, ut saltem ea, quæ necessaria sunt, per unam Unctionem conferti possint, quia de caula Suarez quoque hunc dicendi modum fatis probabiliter confert, quia sic dicendo salvatur, quomodo profis infirmo hoc Sacramentum, etiam si moreretur ante completas omnes unctiones, quæ sit punctum principale in hac materia præceculis habendus; ut supra dictum est. Objectiones autem quoadam contra hunc dicendi modum vide solutas loc. cit.

66 Postremo queritur, quando hoc Sacramentum tribuat corporis sanitatem, certum enim est corporis sanitatem per hoc Sacramentum aliquando confert, ut colligit ex illo Jacobis Oratio fidei falsoz infirmum, certum etiam est non semper confert, ut experientia docet, queritur ergo quando confertur Concilium Florentinum, & Tridentinum statuerint conferriri, quando, & ubi ad salutem anima expedient; sic enim Tridentinum loquitur sect. 14. c. 2. in fine agrotis falsoz corporis interdum, ubi salutem anima expedierit, confoguntur, & hic etiam est coquuntur Theologorum sensus, & ratio est, quia sicut bo-

nate temporalia non conferuntur Sanctis, nisi in ordine ad salutem animæ, ita etiam de sanctitate corporali sentiendum est, & quando aliqui boni viri morientur post extreme unctionem, & quicunque tales fuerint, ut secundum humanam prudem tam, & extixitationem adhuc multa bona facere potuerint, si supermixissent; tamen eorum D. o. sp̄t̄ es alter habet, quare cum dicitur Sacramentum hoc confite corporis sanitatem, anima falci expedient, intelligendum est iuxta divinam præventionem, & ordinacionem, non verò secundum humanam extixitationem, sc̄enam explicit Conc. Coloniensem ann. 1536. celebrat, dum dixit id est intelligendum, Si Deo ita visum fuerit: atque adeo res intelligi nequit, nisi iuxta ordinem divine providentie, ac determinationis circa singulorum salutem, non tam referatur ad majorem anima progrellum, quam ad divinam provisionem, ut fuisit ostendimus l.c. contraria Sotum 4. dist. 23. q. 1. art. 2. prefatam Conciliorum doctrinam nimis remuneret equo bene haberetur per illam solam totus, & integrum Sacramentum effectus; ergo &c.

QUESTIO QUINTA.

De subiecto hujus Sacramenti capaci.

67 **D**Uplex à Theologis distingui solet hujus Sacramenti subiectum, ut diximus disp. 6. cit. quæst. 6. ab initio, unum quidem proximum, funque ipsa sensu organa immediate inungenda, de quo subiecto satis dictum est supra q. 3. art. I. ubi etiam satis declaratum, est quænam partes, & quod ad validitatem Sacramenti huius sunt necessaria inungenda, alterum vero remotum, qui est totus homo, dicitur quod subiectum denominations, siquidem ex una tantum unctione in una corporis parte totus denominatur inunctio, & de hoc subiecto in præsenti questione discurrendum est iuxta dicta quæ. cit. quænam questione breviter refutat Doctor dist. 23. ubi inquit subiectum hujus Sacramenti capax est hominem viatores, baptizatum, adulæ, & infirmum penitentem morti probabilitate proximum; ita loquitur, §. De sacrae conclusione, dum inquit, quod hoc Sacramentum est unio hominis infirmi penitentis, &c. & infra subdit, quod idem non debet conferri fano, nec qualitercumque expostio periculo mortis, quia non ei, cui mors imminent ex periculo extirpato violencia ut armorum, vel submersorum, vel hujusmodi; nec qualitercumque infirmo, sed periculoso, ita quod probabilitate ibi imminent exitus de statu viatoris ad terminum. Ita Doctor ex quibus solutionem hujus questionis sufficienter deducemus iuxta dicta loc. cit.

ARTICULUS PRIMUS.

Quis possit hoc suscipere Sacramentum.

68 **P**RIMO certum est ex doctrina Scoti relata, & apud omnines recepta solum hominem viatorum, prouide in hac mortali vita degente esse hujus Sacramenti capacem, ut dictum est l.c. quod quidem constat ex principio generali de Sacramentis, que pro Viatoribus solum sunt instituta, qui sunt Medicinae capaces, vel augmenti gracie, & non pro aliis, qui jam sunt in termino, unde quando de vita inungenda habitur, aut secessit sit virus, inungendum est sub conditione, si sit virus, Debet etiam hic Viator esse baptizatus ex generali ratione, quod Baptismus est janua ad reliqua Sacramenta: ut habetur in Concilio Florentino in decreto Eugenii, quia sine illo reliqua Sacramenta valide suscipi nequeant, ut suo loco dictum est agendo de natura, & institutione Baptismi; unde si hoc Sacramentum confertur non baptizato etiam sit Cathecumenus, & in gratia existens, irritum est, & invalidum, ut omnes communiter concedunt, & circa has duas conditiones nulla occurrit difficultas.

69 Secundo debet etiam esse adulatus, ut ibidem dicebamus, hoc est, talis ut ad rationis ultimam perverterit, infantes siquidem sicut non sunt capaces Sacramenti penitentie, ita neque hujus esse poterunt, quod est consummatum penitentie, ut patet ex Tridentino, Tum quia principi huius Sacramenti effectus sunt remissio peccatorum actualium praefertur venialium, & robustor adversus tentationes in articulo mortis urgentes ut pueri ante ultimam rationis horum effectuum capaces non sunt, ut de se patet, ergo neque hujus Sacramenti. Adhuc tamen plures Theologi recte dicunt Sacramentum extremæ Unctionis validem de confiteri possit pueris, qui ad statem, & rationis differentiam perverterunt, ut Sacramenti penitentie sunt capaces, quamvis Sandam Eucharistiam nondum receperint, nec

adhuc idonei ad illam recipiendam judicentur, argue ita probari in Rituale Parisiense tit. de extrema Undione refatur Abellius cap. 6. sect. 4. & hoc idem docens Navar. Sua. Aver. Labatus, & plures alii Recentiores. Ex quo etiam deducitur perpetuo amentes esse hujus Sacramenti incapaces; quia in his quoque verificari nequit forma, & principalis huius proper quem hoc Sacramentum est institutum. Dicunt, licet parvuli non sint capaces delationis peccatorum, tamen sunt capaces gratiae, & augmentij; ergo non effet invalidum hoc Sacramentum, si eis applicaretur, atque ita videntur eis capaces.

Reponendo negando consequiam, quia Sacramenta sunt quidem inducta ad causandam gratiam, cum hæc sic communis eorum effectus, non tamen sunt instituta ad eam quoniam cumcausandam, sed tamquam necessariam ad aliquem particularium effectus eis proprium, alioquin sequeretur, quod cum gratia habitualis omnibus casata sit ejusdem speciei, eodem quoque effectus in singulis producere Sacramenta, & omnia quoque Sacramenta essent ejusdem speciei. Hinc dicimus in Superioribus Baptismum esse institutum ad causandam gratiam quæ defert originaliter, & cetera actualia, Penitentiam ad causandam gratiam, quæ delentur actualiter post Baptismum commissa. Confirmationem ad causandam gratiam, quæ huic Sacramento debita, & modo operandi. Unde quando amentes actus faciunt indecentes, & irreverentes, curare debet Minister, ut Sacramentum confert eo tempore, in quo furiosum secundum venialium in homine eorum capaci, ad confundandam contraria tentationes, & ad alleviandam animam, ut constitit ab illo. Cum igitur parvuli, nec peccatorum, nec tentationum Demonus sint capaces, conqueanter neque hujus Sacramenti sunt capaces, ut deinde se Sacramentum non conferre, nam abolute loquendo potius inveniuntur & reverentes Sacramenta confundendum est, quam amantes utilitatem, ut notat Brancatus noster loc. c. vel saitem debet furiosus ligari, exclusus tamen Lycis, ad tollendum scandalum, & ita inungi, ut volunt Averia, Zambranus, Barbofa, Diana, & alii Sumnitæ.

70 Tertio est difficultas, in necesse sit hominem habere ultimam, quando suscipit eis hoc Sacramentum, vel licet ministrari etiam possit illi, qui de facto nullum ostendit ratio nis ultimæ, dummodo illud ante haec habuerint. Divus Thom. q. 23. art. 3. in suplemento ad 3. partem docere videtur, hoc Sacramentum non esse conferendum, nisi illi, qui de facto nullum ostendit ratio nis ultimæ, sed amantes utilitatem, non secundum venialium subiectum capax, debet esse innotescere, non secundum, sed gravioris innotescere, ita ut vita periclitetur, idque colligitur ex verbis Apolloli; Informatus quis verbum, &c. & sic de sensu horum verborum expressit Concil. Flor. dum dixit, Hoc Sacramentum, nisi informis de cuius more simetur, dari non debet, & etiam Tridentinum nos misericordiam, qui in extra vita confituntur penitentias, unde ut Doctor loc. cit. hoc Sacramentum ministrari non debet constituto in articulo mortis, sed primarius hujus Sacramenti effectus est animus roboretur contra Demonis tentationes, ad partibus rapientibus, & vel in mari tempestate jactantes, submersus, vel iterum ad prælium, in quo certo sit moriturus. Potest tamen inungi, qui peccatum contrahit, vel qui venenum acceptis, aut lethale veneno, proper quod est in periculo mortis, quia in vita ergo erat, licet causa agitudo tentationis, & violencia, quod accidentarium est, & in hoc omnes Doctores convenient. Et quidem hoc ita necessarium est, ut inimicis non solum sit conditio ad effectum Sacramenti requisita, sed etiam ad valorem, quamvis enim Sacramentum hoc enim includat subiectum invenit, tamquam partem constitutivam, & materiali componentem, apponit tamen illud, ut conditionem ad fui valorem essentialiter requiri, quia genuinodum Sacramentum Ordini licet subiectum conseruit, non includit, ut p. art. sui constitutentibus, adhuc tamen necessario illud supponit, ut conditionem ad fui valorem essentialiter requiri, unde defecta capacitas subiecti characteris Ordinis locis non imprimitur. Ratio autem cum invenimus tantum naturaliter, non autem aliis alias violenter ex hac vita difcessibus paratum fuerit resonium, affligari potest satis congrua, quia per agitacionis molestias corporis sensus adeo doloribus, & angustiis opprimi solent, ut facile in delationem laborerit invenimus, & factis difficultate Demonis tentationibus pessiter, nisi hoc celesti remedio adjuvante, quod animam alleviat, & confortat, que incommoda in aliis alteris difcessibus prius cessant, cum integris sensibus, & pleno us rationis moriantur, quare divina gratia inservit ex opere operantis his omnibus incommode occurrere possunt. Unde colligitur licet Sacramentum hæc est specialiter invenit ad robordum hominem corpore deficiente ob agitacionem, quando autem sanas sit, licet sit mortis vicinus, adhuc naturales vires habet integras, & si deficit, hoc non est ab inveniente, proper agitacionem, sed per accidens, & ab extrinsecos ob violentiam, & ideo non sit pro illo Sacramentum invenit.

71 Ex quo conflat ad fundatum in oppositum negandum esse minorem, quamvis enim animi roborio contra Demonis tentationes sit proprius, & peculiaris hujus Sacramenti effectus, non tamen est effectus principalis, & principaliter invenit, sed est finalis remissio venialium perfe, mortalium vero adhuc idonei ad illam recipiendam judicentur, argue ita probari in Rituale Parisiense tit. de extrema Undione refatur Abellius cap. 6. sect. 4. & hoc idem docens Navar. Sua. Aver. Labatus, & plures alii Recentiores. Ex quo etiam deducitur perpetuo amentes esse hujus Sacramenti incapaces; quia in his quoque verificari nequit forma, & principalis huius proper quem hoc Sacramentum est institutum. Dicunt, licet parvuli non sint capaces delationis peccatorum, tamen sunt capaces gratiae, & augmentij; ergo non effet invalidum hoc Sacramentum, si eis applicaretur, atque ita videntur eis capaces.

Maiores Theol. Moral.

per accidens, modo superius explicato q. preced. art. 1. cuius habet etiam capax etiam in rati statu. Ex quo patet discernere inter adultos perpetuo amentes, & alios qui aliquando rationis ultimæ habuerunt, quoniam illi nullus horum effectum, qui hujus Sacramenti sunt principi, capaces existunt, sicut isti; non debet autem hoc Sacramentum illis confiri proper effectum solum secundarium, quicquid corporis sanitatis, nec somper confert, non sint capaces delationis peccatorum, tamen sunt capaces gratiae, & augmentij; ergo non effet invalidum hoc Sacramentum, si eis applicaretur, atque ita videntur eis capaces.

Reponendo negando consequiam, quia Sacramenta sunt quidem inducta ad causandam gratiam, cum hæc sic communis eorum effectus, non tamen sunt instituta ad eam quoniam cumcausandam, sed tamquam necessariam ad substantiam Sacramentum, vel quod necessarium est, ut honeste, & recte ministret, ad illud enim non est necessarium, ut qui illud recipit tunc sit fui compus, aut rationis ultimæ habeat, sed istis, quod aliquando illud habuerit, & virtutibus saltem, ac implicite suscipientibus hujus Sacramenti sufficientem consentaneum præstiterit. Quamvis autem hæc ad Sacramenti substantiam sufficiat, docet tamen Catechismus l. c. Ministro hujus Sacramenti curare debere, ut detur fideliibus eo tempore, quo sui complices sunt, propriece actu possunt se ad hoc Sacramentum melius preparare, eque valde contentaneum reverentia huic Sacramento debita, & modo operandi. Unde quando amentes actus faciunt indecentes, & irreverentes, curare debet Minister, ut Sacramentum confert eo tempore, in quo furiosum secundum venialium in homine eorum capaci, ad confundandam contraria tentationes, & ad alleviandam animam, ut constitit ab illo. Cum igitur parvuli, nec peccatorum, nec tentationum Demonus sint capaces, conqueanter neque hujus Sacramenti sunt capaces, ut deinde se Sacramentum non conferre, nam abolute loquendo potius inveniuntur & reverentes Sacramenta confundendum est, quam amantes utilitatem, ut notat Brancatus noster loc. c. vel saitem debet furiosus ligari, exclusus tamen Lycis, ad tollendum scandalum, & ita inungi, ut volunt Averia, Zambranus, Barbofa, Diana, & alii Sumnitæ.

72 Quartus ut homines sit hujus Sacramenti subiectum capax, debet esse innotescere, non secundum, sed gravioris innotescere, ita ut vita periclitetur, idque colligitur ex verbis Apolloli; Informatus quis verbum, &c. & sic de sensu horum verborum expressit Concil. Flor. dum dixit, Hoc Sacramentum, nisi informis de cuius more simetur, dari non debet, & etiam Tridentinum nos misericordiam, qui in extra vita confituntur penitentias, unde ut Doctor loc. cit. hoc Sacramentum ministrari non debet constituto in articulo mortis, sed primarius hujus Sacramenti effectus est animus roboretur contra Demonis tentationes, ad partibus rapientibus, & vel in mari tempestate jactantes, in quo certo sit moriturus. Potest tamen inungi, qui peccatum contrahit, vel qui venenum acceptis, aut lethale veneno, proper quod est in periculo mortis, quia ex hac vita difcessibus paratum fuerit resonium, affligari potest satis congrua, quia per agitacionis molestias corporis sensus adeo doloribus, & angustiis opprimi solent, ut facile in delationem laborerit invenimus, & factis difficultate Demonis tentationibus pessiter, nisi hoc celesti remedio adjuvante, quod animam alleviat, & confortat, que incommoda in aliis alteris difcessibus prius cessant, cum integris sensibus, & pleno us rationis moriantur, quare divina gratia inservit ex opere operantis his omnibus incommode occurrere possunt. Unde colligitur licet Sacramentum hæc est specialiter invenit ad robordum hominem corpore deficiente ob agitacionem, quando autem sanas sit, licet sit mortis vicinus, adhuc naturales vires habet integras, & si deficit, hoc non est ab inveniente, proper agitacionem, sed per accidens, & ab extrinsecos ob violentiam, & ideo non sit pro illo Sacramentum invenit.

73 Quinto hic emergit difficultas, an ad validitatem hujus Sacramenti pertinet, an infirmus veretur vero in periculo mortis, & si sufficiat, ut tantum sit in periculo probabiliter peccatorum, Ratio dubitans est, quoniam sicut etiam valorem Sacramenti non sufficit materia, quamvis quaque probabilitas idoneam paret, sed necessaria est stilla, quam Christus resipit invenit, ita ad valorem hujus Sacramenti ea infirmitas erit necessaria conditio, quoniam

Oo 4 quam

quam Christus ipsa instituit, non quam quisque probabiliter putat; unde sicut non valeret Sacramentum Ordinis feminam collatum probabiliter putativo viro, ita nec Sacramentum extreme Unctionis valebit collatum infirmo non reipsa, sed probabiliter tantum putato in periculo vita; non enim appetit ratio cui probabilitas materis sufficiat ad hujus Sacramenti valorem, & non illius, cum utrobius que eadem ratio militare videatur. Dicende tamen est cum Scoto infra citando ad valorem hujus Sacramenti sat esse, ut moribus probabilitate putetur periculus Medicorum, & peritorum iudicio. Ita Coninchus dicit, 19. dub. 7. Amicus dicit, 19. febr. 9. scilicet Recentiores, quod fatis clare colligitur ex praeceptis Tridentini verbis, cum inquit hoc Sacramentum illis, dumtaxat infirmis conferendum esse; qui est ex viis constitutis videtur non enim dixit sibi, quod defignas periculum in reipsa, sed ait videtur, quod ad prudentiam iudicium referitur. Hoc idem clare colligitur ex Tridentino loco, cit. et quidem ex fentientia Patrum hoc Sacramentum esse conformativum poenitentia, ubi enim non potest esse poenitentia, nec etiam eius consummatio esse potest; perfide autem innoeens, quod est, qui nunquam peccavit, licet peccare potuerit, nequit esse subiectio poenitentia capax; ergo neque extreme Unctionis, quod est eius consummativa, quatenus supponere debet id, quod Sacramentum poenitentia, vel non potest, vel omisit. Idem etiam ex fentientia Concilium indicat, dum abesse conditione sit, absurgere peccatorum reliquias, hoc enim indicare voluit non dat, nisi illi, qui peccarunt. Hoc tandem probant etiam ex veritate formae huius Sacramenti. Hiquebus, & Amicus hanc opinionem tenuerunt, tamen probabiliter, & de mente Doctorum nostrorum Seraphici, & Subtili, cum enim forma huius Sacramenti remissione peccatorum expressa importet, ut patet ex illis verbis: Indagat eis Deus quid per vias decepit, plane verificari non potest de libete, quod nullum nunquam peccatum commisit, nam fieri neutra forma necessaria supponit aduale peccatum in subiecto, quia fieri potest, ut omnium peccata actualia supponantur remissa, vel per actum contritionis, vel per Sacramentum poenitentia, & Eucharistia; nonne tamen supponere debet latenter aliquod actualis peccatum in tali subiecto, & forma ipsa verificetur, & ut subiectum sit capax gratiae peccatorum remissive, quoniam confert Sacramentum Poenitentia; & extrema Unctionis illius consummativa, alioquin neutra forma verificari posset, quia nullum peccatum est in subiecto, nec unquam fuit, & hoc etiam probat Averfa ex materia huius Sacramenti, quia Unctio significat spiritualem curationem spiritus infirmatus, seu debilitatis, & coniuncta cum dictis verbis forma significativa curationem debilitatis ex actualibus peccatis relizet, non ex solo originali, ut dicebat Suarez.

7. Hoc etiam ratio ipsa suadet, quia si hoc Sacramentum ad sui valorem requireret verum vix periculum in reipsa, sequeretur multorum hoc Sacramentum sio effectu frustrari, quia non semper potest moraliter fieri, quando sit verum, & certum periculum mortis, cum ex causa nobis occidentis hoc tempore dependat. Ex quo etiam patet solutio rationis in oppositum adducta, dispar enim est ratio de materia Sacramentorum, non enim est tanta difficultas dignificandi eam ipsam, quam Christus ipsa infinitat, quanta est difficultas dignificandi verum, & certum mortis periculum, ut bene nota Amicus l. c. nam illa pendet ex causis patentibus, & non necrum ex ipsa Christi Domini institutione nobis manifestata; hoc vero penderat a causa occulsi, & pariter ratione inter virum, & feminam aperte interveniens differentia omnibus nota. Itaque pro difficultatis resolutione ad valorem huius Sacramenti fatis est, quod morbus probabiliter putetur periculus, licet non esset reipublica, & hoc totum expressit Doctor. c. dum ait hoc Sacramentum esse concrenum, non qualitercumque infirmo, sed periculosum, quod quoniam immineat subiecto ex statu viatoris ad terminum, quae sunt eius formalia verba.

7. Postremo dubitatur, an hoc Sacramentum ad sui validatem possuet, ut subiectum eius actualiter peccaverit actualiter. Negant Henricus, Suarez, Coninchus, Fillius, Diana, Bonacca, & ex nostris Poncii, Bracca, & Arcinii. Fundamentum est, quia nec ex verbis Apostoli, nec ex Concilio, nec ex forma, vel materia, nec ex fine, & effectu primario huius Sacramenti colliguntur talis conditionis, ut qui engendras effueris aliquando peccati reus; nam verba Jacobi sunt conditionata, *Si peccatis facies*, unde etiam nulla sint peccata, adhuc Sacramentum confitetur, forma vero intelligenda ex iuxta verba Apostoli, ex quibus est defumpta, nempe conditionata, & potentialiter, non abolito, & actualiter, & tandem finis principalis huius sacramenti ex robore infirmum ad tentationes Demonum superandas, quo subiunctio indiget etiam, qui numquam taliter peccavit.

Constatrunt, quia ex communis omnium sententia, si quis in fine vita baptizetur, & viaticum sumat, potest adhuc hoc Sacramentum suscipere, etiam nullum peccatum post baptismum committere. Et priora penitus per baptismum fuerint extincta, & pariter si quis post peccatis actualia factissima vixit, mutus quæst. 6. citar. art. 2. Magister fentientiarum, Petrus Soro, Turrianus, Poncius ex nostris, & pauci quidam alii dixerunt obligari fideles sub peccato mortali ad huius Sacramenti susceptionem, ita ut etiam omnis ex sola negligencia sit gravis culpa. Hoc autem præceptum in primis deducunt ex Scriptura, Jacobus enim videtur hoc præceptum vel Christi præceptum promulgasse dicendo *Infirmatus quis in nobis* indicat Presbyterus Ecclesiæ, &c. Deinde ex Concilio, nam Concilium Coloniense celebratum anno 1536. part. 7. cap. 50. sic ait: *Ego*

Opposita sententia est expressa Scoto, ut diximus l. c. dum in huius Sacramenti definitione ponit, quod sit Unctio infirmi poenitentis, prementis autem non est propriè loquendo, qui nunquam peccavit, sed solum peccare potuit, ibidem etiam lit. B. excludit ab huius Sacramenti capacitate perfide innocentibus, qui feliciter, actu peccata venialia non habent, nec habuerunt, licet habere potuerint; idem etiam docuit Sanctus Bonaventura 4. distinct. 24. art. 2. q. 3. ad ultimum, offendimus loc. cit. et quidem ex fatis expresso dicitur ex Tridentino loco, cit. dum ait ex fentientia Patrum hoc Sacramentum esse conformativum poenitentia, ubi enim non potest esse poenitentia, nec etiam eius consummatio esse potest; perfide autem innoeens, quod est, qui nunquam peccavit, licet peccare potuerit, nequit esse subiectio poenitentia capax; ergo neque extreme Unctionis, quod est eius consummativa, quatenus supponere debet id, quod Sacramentum poenitentia, vel non potest, vel omisit. Idem etiam ex fentientia Concilium indicat, dum abesse conditione sit, absurgere peccatorum reliquias, hoc enim indicare voluit non dat, nisi illi, qui peccarunt. Hoc tandem probant etiam ex veritate formae huius Sacramenti. Hiquebus, & Amicus hanc opinionem tenuerunt, tamen probabiliter, & de mente Doctorum nostrorum Seraphici, & Subtili, cum enim corporis salus, quando anima salutis expeditio, supernaturali virtute ab hoc Sacramento caefatur, certe tamen non est expectandum tempus, in quo sanitas corporalis extraordinario modo, & per miraculum evidens conferatur, nam si casu evenit, ut infirmus animam agit, sed constitutus in mortis periculo, etiam si aliquo tempore viri non caret, omnino hoc Sacramentum esse conferendum, ut ob Sacramentum reverentiam aliquem possit defendere periculum in reipsa, sed ait videtur, quod ad prudentiam iudicium referatur. Hoc idem clare colligitur ex Tridentino loco, cit. et quidem ex fatis expresso dicitur ex Tridentino loco, cit. dum ait ex fentientia Patrum hoc Sacramentum esse conformativum poenitentia, ubi enim non potest esse poenitentia, nec etiam eius consummatio esse potest; perfide autem innoeens, quod est, qui nunquam peccavit, licet peccare potuerit, nequit esse subiectio poenitentia capax; ergo neque extreme Unctionis, quod est eius consummativa, quatenus supponere debet id, quod Sacramentum poenitentia, vel non potest, vel omisit.

7. Ad fundatum oppositæ sententie negatur assumptum, ut patet ex probatione asserti, & Apostolus dicendo *in peccatis fit, remittetur et sub conditione quidem posuit*, si adiuvane maneat in peccatis, sed absolute supponere committisse peccata, adeo sicut sibi sit; si adiuvare sit in peccatis quæ committuntur, remittentur ei pater peccata, & non sole peccatorum reliquias abstergerent. Ad confirmationem negatur consequentia, nam sufficiit, ut aliquando actus peccaverint ad formam huius Sacramenti periculosa, siquid potest etiam denuo, & sagittari ipsa quoque Sacramentum absoluere, ut dispregiat, dictum est, que tamen abique peccatis ampliiter dari non potest. Ad ultimum negatur alium primum, quia sicut remissio finalis venialis est primarius huius Sacramenti effectus, ita pariter venialis sunt huius Sacramenti propria materia, ut constat ex dictis supra quæst. 3. art. 1. & dato etiam antecedente, adiuvare negandis est consequentia, quoniam enim peccata iactua, & sicut reliqua non efficiunt, materia huius Sacramenti sive poenitentia sive tamen conditio omnino necessaria, ut materia, coequemus formam huius sacramenti summa significationem, ac veritatem habeat, sicutque effectum primarium praebet, quare omnino negandum est omnia essentialia huius Sacramenti applicari pollo subiecto, quod nunquam peccavit, quia sicutem non potest applicari forma quoad sum formale significatum, quæ est gratia peccatorum remissiva, & ratione negatur, etiam partis aliumta de Baptismo, & hoc Sacramento, quoniam in forma Baptismi nullum exprimitur peccatum, si eum exprimunt in forma extreme Unctionis.

ARTICULUS SECUNDUS.

De obligatione, & modo sufficiendi hoc Sacramentum.

7. Rimo quod primam questionem partem, ut iam diximus quæst. 6. citar. art. 2. Magister fentientiarum, Petrus Soro, Turrianus, Poncius ex nostris, & pauci quidam alii dixerunt obligari fideles sub peccato mortali ad huius Sacramenti susceptionem, ita ut etiam omnis ex sola negligencia sit gravis culpa. Hoc autem præceptum in primis deducunt ex Scriptura, Jacobus enim videtur hoc præceptum vel Christi præceptum promulgasse dicendo *Infirmatus quis in nobis* indicat Presbyterus Ecclesiæ, &c. Deinde ex Concilio, nam Concilium Coloniense celebratum anno 1536. part. 7. cap. 50. sic ait: *Ego*

nam Unctio impendenda cum expositione Unctio, & mandatis Apofolici quod si habet, informatur quis in nobis, &c. ubi ut patet hanc Unctionem appellat mandatum Apofolicum, & Concilium Senonense celebratum anno 1528. decreto decimo 5. penultimo de extrema Unctione votat Christi præceptum & Concilium. Trid. cap. 5. dicitur eos, qui dicunt hanc Unctionem non continere mandatum Del., & eos qui dicunt posse a fidibus suis peccato contemni. Item hoc ducendum ex ipsa Ecclesia confutidine, & fidibus, quæ plene communissima est tam ex parte infirmorum illud suscipientium, quam Pastorum illud sollicitio ministerianum, ex etiam familiarium, qui illud in memoriam infirmo inducere fudent, & Parochum advocare, quando tempus adest, & commoditas, ut id fieri possit. Tandem ex ratione, quia uniusquisque obligatur ex charitate erga seipsum consilere sua salutis quantum potest, & præterea in mortis articulo, sed hoc Sacramentum tunc est opportunitatum medium, quo se a mortem preparare, ac disponere, & quo se armare, & muniri adversis molestias, & tentationes tunc urgentes, licet enim ultimum sit, & saluberrimum, nulla tamen, nec mediis ne præcepto necessitatem fecerit secum fieri tamen potest, ut interdus infirmus mortaliter peccet illud omittendo, si v. g. ex contemptu omittitur, vel quanvis adit contemptus, & ex neglectu illius scandalum sequatur; aut ipse infirmus probable aliquod periculum salutis incurat, quia nullum aliud Sacramentum suscipere potest, quo se morte prepararet. Orationes vero quædam Ponci dicit, 47. q. 4. contraria hanc communem, & receperimus sententiam vide foliis loc. cit.

8. Quartus quod alteram quæstionem de modo sufficiendi hoc Sacramentum, & dispositione ad illud requisita, est etiam communis sententia, & Ecclesia praxis infirmum sui compotem Sacramentum Poenitentia, & Eucharistia recipere debet priusquam extrema Unctio sibi conferatur, si tempus, & ipsi infirmi conditionis, seu dispositio id permitat; ita declarat Rituale Romanum, & etiam Catechismus Romanus, qui vocat hanc Ecclesiæ confutidine perpetuan, ac proinde sit eligitur huius Sacramenti, quia hoc Sacramentum non est medium necessarium ad salutem, sed tamù utile, & ad melius esse, quia potest aliquis sufficiens per Sacramentum Poenitentia, & Eucharistia sufficiens; tunc quia hoc Sacramentum prohibetur tempore interdicti, ut patet in e. Quæd. 1. de poenit. & remiss. quod tamen non prohibetur medium ad salutem necessaria. Quoniam autem sit medium maxime convenientis & opportunum, non tamen tenetur homo facere, quod melius est, sed solum adhibere omne medium necessarium, & facere, quod debet est. Neque est medium necessarium necessitate præcepti, non enim tale præceptum inventur in Scriptura. Apostolus enim hoc Sacramentum promulgans nullum verbum apostolus vim precipiendi habens, sed similiiter dicit: *Infirmatus in nobis, inducas Presbyteros, &c.* unde non est locutus præcipiendo, aut promulgando Christi præceptum, sed tantum docendo, & admonendo, ut Patres exponunt. Nec tale præceptum receptione huius Sacramenti necessaria sit adhuc ulterius dispositio positiva per aliquem virtutis actum, vel sufficiat sola dispositio negativa, id est, non ponere obicem. Brancatus noster dicit, 40. art. 15. patet solam dispositio negativam non sufficiere, ut digno hoc Sacramentum sufficiatur, sed omnino necessaria est dispositio aliquam positivam per aliquem virtutis actum, vel charitatis in Deum, vel poenitentie virtutis, aut Religiosis circa ipsum Sacramentum, quod probat præceptio in Rituale Romano cap. de extrema Unctione ubi præscribit infirmos, sed Pastores. Neque Concilium Tridentinum, aliquid modi inveniatur, nam sibi 7. de Sacram. in genero locum non omnia esse singulis ad salutem necessaria esse, ita quod sufficeret ut infirmus more negative se habere, & ideo inquit, *eo tempore missarum debere, in quo adhuc in illis integræ mens, & ratio vigeret us ad ubiorem Sacramenti gratiam recipiendam ipsi etiam fidem, ac piam animi voluntatem conferre posset.* Verum facta ea preparatione necessariam non esse ulteriore dispositio positivam, sed sufficiere negativam, id est non ponere obicem, iam supra dictum est q. 4. art. 1. n. 55. quod etiam statuit Rituale Romanum ibidem dicens: *Si infirmi dant sanciente, & integræ fidei esse, dederint signa contrito, etiam deinde loguelam amferint, vel amniss. effectu fini, & delirent, aut non sentiant, nihilominus praebentur, & hoc etiam factetur ex parte Brancatus ipse in fine eiusdem articuli citati, ac etiam postea art. seq. n. 16. S. 2. ut evidenter ostendimus l. c. eius verba referendo, quibus clare facetur, dummodo sufficiens est in illa gratia, vel validitatem huius Sacramenti, & effectum eius consequendum non esse necessaria dispositioem positivam, sed sufficiere negativam, hoc est non ponere obicem, Dum autem ait Rituale Romanum debere hoc Sacramentum ministriari infirmo, quando est mentis compos, & ratio vigerit, majoris agoranticum utilitatem. Nec tandem sufficiens deducitur talis obligatio ex motivo præcepti Charitatis erga seipsum, nam infirmus suam reddit salutem certam, sibique sufficiens consulit, si Sacramentum Poenitentia, & Eucharistia sufficiunt; unde quoniam Sacramentum Extreme Unctionis sit maxime utile, & optimum sit concilium illud sufficiere in articulo mortis, nihilominus sub præcepto non obligatur, quia ut patet ex eius verbis, non autem ad simpliciter effectum eius confundendum ex opere operari, nam sibi huiusmodi actibus infirmi adhuc habetur per hoc solum, quod non ponat obicem, unde & infra permitte etiam amercias, & delitabibus conferti possent si ante dum erant mensis compotes, illud pertinet, & vel signa contritionis dederunt.*

9. Postremo addimus loc. cit. in fine articuli adhuc tamen

Verum.

verum esse, quod si infirmus extrema vi morbi oppresus confiteri non posuit, debet agere contritionem, vel falso attritio- nis elicere, ut Sacramentum virtute peccatorum remissionem percepias; sic enim adhuc in isto calo necessitas confiteri sufficien- ter dispositus, quia si veram habeat contritionem, eo ipso pec- catum deletur, si vero habeat attritionem, adhuc valde probabili est, ut inquit Navarrus, Suarez, Hamberius, Pon- cius Abellius, & alii places, quod hoc ipsum Sacramentum, ut est consummatum Penitentia juxta phrasim Patrum, & Conciliorum, posuit per accidens tollere peccata illius, & con- sequenter illa attritione erit sufficiens dispositio ad ipsius suscep- tionem. Quam enim hoc sit proprium, & singulari privile- gium Baptismi, & Penitentie, quo propinque dicuntur Sacra- menta mortuorum, ac proinde eis solum per se, & ex vi eorum institutionis convenienter sunt adhuc tamen valide convenientes est, & contentaneum Divinae pietati, & agorantis necessitatis valde congruum, ut hoc etiam privilegium saltu per accidens hunc Sacramento extreme Unctionis convenire posse ratione summa- riæ demonis tentationis, in quo maxima Deus illis adficit justa illud Psalmi Domini Domini extus mortis, quibus verbis, ut plures Patres expounere, innotuplificatae Domini a suffi- ciente inferno in illo extremo agone ad resiliendum Demonis tentationibus, & valde major auxilio ut copia ad hōtem supercede- dum, quam alio tempore vita, cum horum ratione viget, & sensum integrat. Quod si contendas alias solam attritionem non sufficiere in proposito casu pro sufficienti dispositio ad hoc Sacramentum recipiendum, sed eis debere vel veram contritionem, vel falso tamē putatam, ut plures seniores videtur, & non sine probabili fundamento, quamvis juxta hanc senten- tiā infirmus fructum Sacramenti non perciperet, sed eis suffi- ciendum; adhuc tamen Minister non inutiliter, nec male ipsum administraret, quia probabilitas putat illum esse bene, & suffi- ciente dispositio. Absolutè tamen loquendo priorem modum dicendi probabilem confessum, & magis plū, & divina pie- tati magis contentaneum, ut dicebanus, quia absolute loqua- do major est misericordia Dei, quam iniquitas nostra.

QUESTIO SEXTA.

De Ministro hujus Sacramentum idoneo.

S4 Dux tantum personae per se intervenient in huius Sacramenti exercitio, nemp sacerdentes, & mi- strans, unde illas tantum pertinere possunt obligaciones, seu præcepta, si que sunt, in hoc Sacra- mento conjuncta. De sacerdoti, & eius oblationibus satis dictum est, quæsiōne præcedenti, refutatur, ut pro comple- mento hujus disputationis in hac quæsiōne ultima agamus de Ministerio hujus Sacramenti, & eis obligacionibus in illo ad- ministrando, quod duobus lequebus articulis breviter expedie- mus juxta dicta disp. & cit. quæst. 7.

ARTICULUS PRIMUS.

Quis posse hoc Sacramentum ministrare.

PRIMO pro resolutione quæsiōnis quo ad hanc partem cer- tum est, & tamquam de tenendam, Ministerum hujus Sacramenti idoneum, qui Unctionem perficiat, & verba de- precatiois protestat, eis solum Presbyterum, hoc est Sacer- doteum est ordinatum, & quidem non solidum de obligacionibus præcepit, sed maximè etiam de necessitate, & valore Sacramenti, adeo quod & Laius attenter, nihil faciat, scit non sacerdos attenter Eucharistiam conficerere, nihil faciat. Et ita contra Ha- reticos, hujus temporis definitum fuit in Concilio Elastantino, & Tridentino feli. 14. de extrema Unione e. 3. can. 4. idque clare deducitur ex verbis illis Jacobi: Inducat presbyteros Ecclæsa, & orate super eum unigenitos eum ab aliis, quibus verbis tribuitur ejusdem presbyterio oratio, & anulo simile, & per Presbyteros hoc loco non intelligi potest, ut Hæretici contendent, sed of- ficio, & dignitate declaravit idem Concil. Trident. cap. 3. cit. & hoc totum iam pridem docuit Scotus nofer. d. 23. sub lit. D. di- tens Sacerdotem, eis hujus Sacramenti Ministerum idoneum, non solum qui licet exerceat, sed qui solus ministret, ita quod si alius attenter nihil faceret, & hoc aut exprimit a Jacobo per illud laicorum presbyteros. Et ratio congratulari sic etiam pos- habet, ut diximus loc. cit. cum enim hoc Sacramentum sit peccati- tamente confundit, ut Patres, & Concilia loquantur, haec siquidem unio subiectum ad finalem, & pleniorum peccato-

Et tan-

QUESTIO VI. Articulus II.

587

rum remissionem convenienter fuit a Christo institutum, ut ejusdem Ministeri officium sit dicere indulgenz ibi Dominus qui- quid deliquerit, cujus fuerat pronunciare: Abs deo te à peccatis, & cum Sacerdotalis ordinatio duas habeat partes, unam qua pra- bet potestas in corpus Christi verum, hoc est, potestas ad conficiendum Eucharistie Sacramentum; alteram supra corpus Christi mysticum, hoc est, ad remittenda peccata penitentium, in hac secunda parte finali continetur potestas ad ministerium Unctionis. Ex quo tandem sequitur nulla necessitate, aut dispensatione, deficiente Sacerdote, posse hoc Sacramentum ministrari ab alio Clerico, vel Laico, sicuti constat de Baptismo, ut opinatus est Udalricus tom. 2. de Sacramentis cap. 163. Ob- jectiones autem quædam Hæreticorum vidi foliatus l.c.

87 Secundum certum est etiam, ut diximus ibidem, quælibet Sacerdote potest ex parte validè hoc Sacramentum administrare; Ita Doctores communiter, & clare deducitur ex verbis Apolito- li, in quibus nulla sit exceptio, sed absolute dicitur iudicium Presbyteros, & ratio etiam hæc valde hoc Sacramentum a quo cumque Sacerdote ministratum, quia omnis Sacerdos ha- bet potestatem Ordinis, quæ sola hic requiritur ad valorem. Ex quo sequitur validus est Sacramentum extre- mæ Unctionis, & non sacerdos, sed etiam laicus.

88 Tertio nequit hoc Sacramentum validè confici a plurimi- bus Sacerdotibus, ita ut unus solus subminister materia un- gendo, altero famam tantum proficeret. Hoc etiam est com- munis inter Doctores, & clare deducitur ex verbis Apolito- li: Orate super eum unigenitos eum olos; quibus significat eundem esse debet, qui materialiter ministrat ungendo, & formam proferat orando. Constatur ex paritate Baptismi, qui est longe maioris necessitatis ad saltem Viatoris, quam extre- mæ Unctionis, & nihilominus si infans ab uno ablatetur, & ab alio forma proferatur non conficitur Sacramentum ergo a fortiori in hoc Sacra- mento, si unus infans ungat, & alter formam proferat Sacramentum erit nullum. Nec referat, quod forma extre- mæ Unctionis sit deprecativa, Baptismi vero indicativa, qui proinde expresse referat eundem qui lavat, & qui verba profert; nam etiam forma extre- mæ Unctionis sit deprecativa, adhuc tamen ex communi modo loquendi refere eundem ungente, & verba profert. Tandem hoc etiam ipsaratio suadet, & cu- nam etiam forma extre- mæ Unctionis sit deprecativa, adhuc tamen ex communi modo loquendi refere eundem ungente, & verba profert. Et ratio est, quia Pastores ex officio tenebunt suis subditis administrare Sacramentum ergo quodlibet sacerdotum Sacramentorum in usu constitutum ex vi institutionis sicut necessario possulat, ut eiusdem ministeri & personæ sint actio, & verba. Potest tamen hoc Sacramentum a pluribus Sacerdotibus validè confici in his sensu, ut feliciter unus duas, vel tres officia unctionis, & cotidie proferat formas, & alter alias compleat eodem modo usque ad quintam, & hoc fieri potest vel simile, vel successivæ, ita nimis, ut dum unus unus sensum ungit, suangue pariale formam enunciatur, alter alterum sensum imungat eodem tempore, & suam proferat partiale formam; vel ut dum unus unus sensum ungit, proculque suam par- tiale formam, alter non quidem simile, sed successivæ alium sensum ungat, aliamque proferat partiale formam; & ita tamen communiter Scholasticæ, & Summiæ, & ex nostris Fa- ber, Hiribarri, Brancatus, & aliis pastori, fatigare expesse in- finiatur ex verbis Apolito, dum aut in plurimi inducendos esse Ecclesiæ Presbyteros, qui ore, & ungant infirmum; & ad- huc facilius defendi potest hæc dicendi modus supposito, quod singula unctiones sint per se Sacramentum ministeriale comp- pleta, & casu necessitatibus, non nisi a proprio Parochio, vel Paro- che licite conferri potest, vel commititur. Quia propter in Clem- entina 1. de Privilegiis ipso facto excommunicant Religiosi, qui præsumperint abique Parochi licentia in articulo mortis tam hoc, quam Eucharistie Sacramentum ministrare, ubi tamen communiter notantur Doctores, ut Valencia, Suarez, Amicus, Averia, Bonacina, Navarrus, & ex nostris Faber, & Hiribarri, & plures ali hanc excommunicationem a Religiosis non incurri hinc Sacramentum ministrantibus cum ratificatione Parochi, vel quando in hunc est in mortis articulo, nec Parochus adest, nec tam cirò vocari potest, quia tunc præsumit adhuc confessus, & licentia Episcopi, vel Summi Pontificis, cum non sit credibile Ecclesiæ velle infirmos private- tamē tamen sacra- mentum, & adeo utili in ipso mortis articulo. Imo dicunt, quod si confiteretur Parochus iniuste hanc licentiam negare, posse que in eundem Sacerdotem Sacramentum hoc in extremis constituto ministrare quemadmodum, & Sacramentum Eucha- risticæ, quoniam in eo calo Ecclesia non confiterit cum tanto dan- no infirmi, velle Sacerdotem excommunicationis vinculo invoca- dare. Unde communiter reiectorum opinio Sylvestri, & D. Antonini 3. p. tit. 24. c. 3. ubi non concedunt Religiosis ob talen ne- cessitatem, & præsumptam licentiam hoc Sacramentum ministrare possidente illa speciali prohibitione, & centura eos per- cursive in Clementina reiectorum, inquit, inquit, hec opinio, quia rationabiliter putari non potest. Pontificem voluisse pro tali ca- fulogum, quia in tali casu necessitatis non presumit Religiosus in sensu Clementina, id est, non temere sibi tale munus usurpat, sed prudenter, & secundum leges charitatis erga proximum.

89 Tandem etiam recte notat Amicus adhuc Sacramentum licet ministrandum non requiri, ut Sacerdos sit expotitus, & ad confessiones audiendas juxta Tridentini decretum approbat, cum hoc nullatenus taliter requiratur in administrante juridictionem, eo quod non sit Sacramentum judiciale, sicut est Sacra- mentum Penitentie, sed medicinale.

90 Quarto nequit hoc Sacramentum validè confici a plurimi-

bus Sacerdotibus, ita ut unus solus subminister materia un- gendo, altero famam tantum proficeret. Hoc etiam est com- munis inter Doctores, & clare deducitur ex verbis Apolito- li: Orate super eum unigenitos eum olos; quibus significat eundem esse debet, qui materialiter ministrat ungendo, & formam proferat orando. Constatur ex paritate Baptismi, qui est longe

maioris necessitatis ad saltem Viatoris, quam extre- mæ Unctionis, & nihilominus si infans ab uno ablatetur, & ab alio forma proferatur non conficitur Sacramentum ergo a fortiori in hoc Sacra- mento, si unus infans ungat, & alter formam proferat Sacramentum erit nullum. Nec referat, quod forma extre- mæ Unctionis sit deprecativa, Baptismi vero indicativa, qui proinde expresse referat eundem qui lavat, & qui verba profert; nam etiam forma extre- mæ Unctionis sit deprecativa, adhuc tamen ex communi modo loquendi refere eundem ungente, & verba profert. Tandem hoc etiam ipsaratio suadet, & cu- nam etiam forma extre- mæ Unctionis sit deprecativa, & cu- nam etiam forma extre- mæ Unctionis sit deprecativa, adhuc tamen ex communi modo loquendi refere eundem ungente, & verba profert. Et ratio est, quia Pastores ex officio tenebunt suis subditis administrare Sacramentum tempore opportuno, vel per se, vel per alium, quod expresse docet Catechismus Roma- num de hoc Sacramento n. 9. ubi ait gravissime peccare non tan- tū qui hoc Sacramentum ministrare negligunt, sed etiam qui non opprimit tempore, quando egrorum efficiuntur, non ad- ministrant. Et ratio est, quia Pastores ex officio tenebunt suis subditis administrare Sacramentum non solum necessaria, sed etiam multum concessionis corum saluti, & precipua remedia, quæ Christus in iustitia pro bono p[ro]p[ri]i filiul[us] dedit, sed unum ex illis remedium est ad ministratio Sacramentum extre- mæ Unctionis sero tenentur, ut alii subditos accepunt, non autem isti. Neque in hoc Prelati Religionum à Parochi dif- feruntur, ut aliqui faciunt dicens, quod licet singulis suis subditis ex parte eius Sacramentum ministrare teneantur, non tamen eodem modo, quia Parochi tenentur ex iustitia, Prelati vero Religionum ex fide charitate, cujas discrimi- nationem assignant, quoniam illi ad hoc ministrandum recesserunt, & stipendiis a suis subditis accipiunt, non autem isti. Non inquit, in hoc discriminati debent, nam etiam Prelati Religionum ad ex iustitia teneantur, ut Suarez advertebit disp. 44. f. 3. & 4. Amicus disp. 19. f. 3. quia hi Prelati, cum tale munus suscipiant, loqui Parochi, vel Episcoporum respe- ctu suorum subditorum constituantur, atque ideo tam illam obligacionem concordant. Tamen quia non minus illorum subditum, quam illorum proprium, proprium ius habent exigendi, & petendi hoc Sacramentum ab illis, alioquin Regulæ quo ad hoc peti- toris efficit conditionis, quia in Seculari, & Lici. Tamen tandem quia licet Prelati Religionum à fisi subditis pecuniam, & materialia stipendiis non accipiunt, obsequium tamen obedientia, & reverentia recipiunt, quod est altioris ordinis pecunia- ri stipendio; omnes ergo Pastores tenebunt non solam ex charitate, fedem etiam ex iustitia, & in hoc reliquis Sacerdoti- bus preferentur, debent.

91 Secundo de Ministerio autem, qui succedit in defectu proprie- tatis Pastoris in calo necessitatis, communiter etiam opinio do- cet teneri ad hoc Sacramentum ministrandum saltu ex mori- to, & oblique charitatis, quia necessitas exigitur, & petendi Sacra- mentum sicut illud sacerdotibus ministrari, unus est si periculum forte, ne ante omnes quinque unctiones ab uno sacerdotio ab- solventur, infirmus deficeret; altera vero si sacerdos v.g. factu- sua, aut duabus unctionibus inoratur, vel in talen statu re- duceretur, in quo non potest alias unctiones perficere, & profe- git, tunc enim illa unctiones ab aliis sacerdotibus ferri debentur; & quidem in primo casu unctiones a pluribus debentur, & si enim rationabiliter timeatur, ne moriarum infirmus, antea- quam omnes unctiones perficie fuerint, poterunt rursum plures sacerdotibus simul, & semel hoc Sacramentum ministrare, ita ut sub peccato mortali a proximo necessitatis, & profecto temerit. Difficilias tamen, ut tenetur sub mortali ex motivo charitatis hoc Sacramentum ministrare, quando ab infirmo petitus, vel for- muli subveniatur. Primum videtur afficare Suarez l. c. & Aver- fuscundum vero Coninchus, Layman, Diana, Amicus, & alii, omnes tamen convenienter in calo gravis indigentener sub- mortali, talis autem calus efficit si alias sine illo alio Sacra- mento infirmus esse moritur, quia tunc mortis exerto periculo exponeatur, si hoc Sacramentum non sufficeret, quod quilibet unus Sacerdos v.g. ungar oculos proferendo formam partiale, & alteri simul ungar aures proferendo formam tali confit- priam; in secundo autem calu, quando nimis necessitas pro- venit, non ex parte agroti, sed ex parte Sacerdotis ministranti, & unctiones fieri debent perfici ab alio Sacerdote.

92 Sed quoniam hoc totum sit latissimum probabiliter dictum, nihilominus cum à communī Ecclesiæ præ- & confutatidine

tum.

mago labore exequi deberet, & conari ad remisandum peccata, ac illa detulisti. Hinc Sacramentum extremitatis unctionis in eo profertur a penitentia discriminaris sole, quid effensis hujus Sacramenti non pendet ex aliibus suscipientibus, sicut Sacramentum penitentie, nam dolore de peccatis in Sacramento penitentie requiriatur, ut pars elementalis Sacramenti, & sine qua non fieri Sacramentum, at in Sacramento extremitatis unctionis vel nullo modo requiriatur, ut quando subjectum nullum habet peccatum, vci si habet non est ratios compos, vel ad summum requiriatur, ut dispositio ad confundendum Sacramentum effectu, quando quis accedit cum aliquo peccato invincibiliter ignorato, vel cujus reuoluntione penitentia Sacramentum applicari non potest ob ingenitem senum & erogantis deficiuntem. Hinc circa modum remissionis peccatorum veritatem per hoc Sacramentum rectius discutunt, qui dicunt immediate remitti virtute hujus Sacramenti absque alla dispensatione praevia, quam qui dicunt per hoc Sacramentum veniam remitti, in quantum excitat ad eorum deftationem formalem, vel virtutem.

ARTICULUS SECUNDUS.

Quando hoc Sacramentum suum conferat esse illum.

Quod si hoc, ut diximus disp. 6. cit. qu. 5. ab initio procedit de primario, & principali effectu huius Sacramenti nimis de effectu gratiae habitualis, & remissionis peccati, nam alios duos effectus confert tanum quando est necessarium infirmis, & iuxta temporum, & occasionalium opportunitatem, gratia autem habitualis, & remissio peccati datur in uno aliquo instanti. Cum igitur hoc Sacramentum multis confiteri unitio[n]ibus, & formis, queritur ad eam gratia deserat statim post primam unitio[n]em, & non post omnes am[us]sumpas, vel an potius, distribuatur partis, & successive in singulis, in qua diffringuntur formae variis modi dicendi breviter exanimandi in presenti iuxta dicta q[ue] 5. cit. a. 1. & 2.

es, & praeferat in Almainsum, qui dicit hoc Sacramentum per se institutum esse ad remissionem peccatorum venialium, sed per accidens tamen extendi quoque ad remissionem mortalium, & sic communiter loquuntur ab aliis Theologis, quos citat, & sequitur Gamacheus, & Abellinus c. e. *extrema utilitas* l. c. 3. subdit, quod etiam remissio peccatorum mortalium ei effectus iuxta Sacramentum, si qua forte habet infirmus, qui habere superna potest, & invincibiliter ignorat, quanvis enim Sacramentum hoc ex primaria Christi institutione secundum tamquammodo gratiam, id est, gratia sanctificationis augmentum conferat, supponatur hominem a peccato mortali per Sacramentum contentem, aut perfectam contritionem iam purgatum, nihilominus secundumnotiam, & per accidentia primam interdum gratiam contere potest, & peccata mortalia defere, si forte confitio Sacramentalis nulla, & invalida sit, & alias infirmus fe le in peccati mortaliis effice invincibiliter ignorare, & de illis fallacem in genere atritus sit, & hoc factis aperte colligatur, tuu ex preciatis D. Jacobi verbis, *si in peccatis si remittentes existimant ex illis Concilij Tridentini cap. 2. De illis quae sunt adiutoria expandi aforgeri*, & tuncmodi ex ipsius formula verbis, *adlegat Dominus quicquid peccasti, cum enim haec verba sibi indenita, ac finitam restringit, de peccatis eiusdem mortalibus intelligi possunt modo iam explicato, nempe secundario, & per accidentia.*

8 Demum hoc etiam significavit. August, temp. 215. de
tempore, ubi ait, quod quiores aliquae infirmitas supereruerint, cor-
us, *O sanginem Christi, qui agnosceris, accipias, et deinde*
*corpus suum ungat, ut illud, quod scriptum est, implatur; ergo si infir-
matus maneat Presbiterus Ecclesie, qui ungane eum, in quo di-
citur iuxponit, scilicet, Doctor, quod Eucharistia suscepit fit*

eramentum necessaria est, intentio autem privata nihil facit. Confirmatur, quia cum Sacramenta ad instar causarum naturalium gratiam conferant, ut dictum est dispensatio Sacramentis in genere statim ad eas causandam sunt idonea, illam conferant; et statim ac sunt in sua essentia completa, & perfecta, confertur ad causandum idoneas, & in alio primo proximo causando constituta, perinde ac causa istius ergo tunc suum statutum causabunt effectum abique sua dilatatione & privata. Minister intentione causata, quae adhuc nihil omnino facit, aliquo potest. Minister intentione habere non conferendi gratiam, nisi post vigesimalm, vel trigesimalm unctionem, nam codem modo habet fum ex numerum quinque unctionum essentialium, & a septima undio, ut arguit Ametus disp. cit. fez. 7. Deinde hinc sequetur posse dari causum, in quo confirmatio totum fulciperet Sacramentum quoad totum suum essentialium, & tamen nullam recuperari gratiam ex defectu intentionis Ministeri, si v.g. Minister a septima unctionem suam referat intentionem, unde si causa eveniat, quod quinque unctionibus expedita, quia tandem sunt de essentia Sacramenti, & quibus solum coruca ejus completeret essentiam, ante sextam, vel septimanum infusum moriorat, a jani neque adhuc ullam reciperat gratiam non obstante quod Sacramentum fulciperet totum suum essentialium perfectum, & completum, quod est omnino absurdum.

6 Secundo alii assertar, extreman Unctionem causare effectus suos, quando Unctio facienda completa sunt, vel si omnes non sunt facienda, quando ultima ex facienda compleatæ est. Ita Brancus noſter disp. 11, cit. art. 17. 6. conferunt ad ea, quæ dixerat art. 4. nimirum omnes, & singulas unctio-nes esse de eleſtia hujus Sacramentum, quando omnes fieri possunt, cum autem superuenient mortis, illas solleū ē de eleſtia; que jam facta sunt, & nam quoque si una tantum facta est. Probat alſum quod priam partem, quia alia Sacramento ſuum cauſant effectum, quando completa sunt, hoc autem Sacramentum ex Scoro. 4. d. 2, et unum non unitate indiſcreti- tatis, sed integratris; ergo quando integratili factum est, & ſuis unctio-nes compleatum, tuum ſuum praefat effectum. Deinde probat quod aliam partem, nam accidere potest, ut cum ſe unctio, vel infirmus, vel Sacerdos ungens moritur; & aliae unctio-nes fieri non possint, & ramus negat tunc neque effec- tum hujus Sacramenti infirmo conſerui, alioquin non eiſet belli- confutum infirmis, & vel maxime precipitum, ut eis in ex- tremo vī pietatis poſtit conferri; igitur temper viuentur expoſiti pericula, ne omnes unctio-nes perficiatur. Accedit, quid tempore contagii licetum eſt in aliquo, vel aliquid tan- tū partibus inſtrum ungere, ut docuit Universitas Lovani- anno 1558. ergo multo magis prælabilis effectus, quando ex morte foreveniente impedimentum eiſt, ne externe unctio-nes perficiatur.

poter que vagam nimis affligat hujus Sacramenti elefantiam & ejus materialiam proximam nimis incertam, & confusatam, ut quandoque in una tantum unctione confitatur quondamque in tribus, vel quatuor, & interdum in omnibus iuxta agrotantis statum, vel periculum, cum tamen alla Sacramenta cerram, & determinatum materialiam ex eorum infinitatione habent. Accedit, quod fine tali, ac tanta materia hujus Sacramenti incertitudine, & confusione potest adhuc ejus iniustitio fieri declarari, ut etiam simul cum certitudine materie sit sufficiens propositum, & confidit umbras infirmorum necessitatibus, & utilitatibus in extremo vite periculi; si ministrum dicamus totam gratiam in hoc Sacramento factim conferri, cum primum prima unctione applicata fuerit cum sufficiens verborum forma, licet alia unctiones, quando adhiberi possint, non necessariae necessitate precepti, & incurrit, si nonad elefantiam, falestem ad integratem Sacramentum constituantur. Vel cum aliis afflamentis in singulis unctionibus, & formis unctionibus correspondentibus partiale gratiam conferri, nam iuxta has sententias fine tali, ac tanta materia incertitudine, qualis ponitur ab hoc secundo dicti modo, sufficiens propositum est casibus, qui pollunt in hoc Sacramento si plicando infraire occurrere, ut si moribant ante quinque unctiones expeltas? nam iuxta sententiam feientiam accipit rotam gratiam in prima unctione: iuxta posteriores vero de accipit gratiam faletem partialiom, unde etiam moritur, antequam reliquias accipiat, moritur cuius gratia Sacramentalis; non ergo ad evitandum periculum perditionis infirmi in allato calvo tenetur, & cogimur affterre extreamam unctionem suam effectum cauferre, quando unctiones factae complectuntur, vel si omnes non sunt facienda, quando ultima ex faciendo completa est. & perfecta, ut afferit hic secundus dicti modus iniustitiae vel Brancati contra hanc doctrinam vide, refectiones, & nosculas, & c. art. I. n. 5.

dus opinatur, [sq]p suo effectu fructuare, & fructu, cum illa ante mortem perfici non posset calu, quo morietur infirmus ante copolas omnes unctiones, quod efficit Autocles hujus opinionis gratis concedat, videtur tamen omnino diffiniri unctionis Sacramenti, quod institutum est in subdivisione ergo curatius in periculis mortis laborantium, ut supra dictum est.

63. Quarto illi existimat totam gratiam dari per primam unctionem, & formam sibi correspondentem, reliqua unctiones ajunt addendas esse post Ecclesie confuetudinem, non autem ex Sacramenti, aut effectus necessitate, atque ideo per illas novum gradum non conferri vi Sacramenti, nisi forte per accidens proper meliorem sufficiens dispositum, & hic dicendi modus legitur ex eorum sententia, qui docent unicam tantum unctionem in quavis parte corporis adhibitam esse sufficiens ad elefantiam hujus Sacramenti, Fundamentum est, quia hoc modo potius hoc Sacramentum instituit, videturque utilior hic modus, magisque humana infirmitatis accommodatus, & periculis, que in eo hinc occurserit solent, contingere enim sepe potest, ut infirmus scita prima unctione moriatur, & nulla ratione, vel autoritate confitit hanc infirmitationem esse a praeccepto Christi Domini alienam, vel a proportionatione Jacobi, vel ab aliis Ecclesiis, neque ad eam specialiter aliquod inconveniens sequitur, nam ad summi sequestrum posteriores unctiones non esse partes hujus Sacramenti elefantiae, sed integrales tantum, non videtur esse inconveniens. At neque hic dicendi modus est idoneus, hinc enim sequestrari certas unctiones ultime primam non esse Sacramentales, tamen ex propria materia, & forma content, non secus ac maius; consequentia patet, quia virtute ipsarum nullus gratus gradus etiam minimus conferetur, cum ex vi prima unctionis tota opponatur conferti.

Cochlearius, quis adhuc sufficiens humana infirmitati

Confirmitur, quia adhuc insufficiunt humanae & inimicatae
provisum effet, & periculis in extremo vite agone occurrunt
sunt, si dicamus dari quadam aliquem effectum gratiae sanctissimi
Iesu Christi. Admodum.